

ERDÉLYI GAZDA

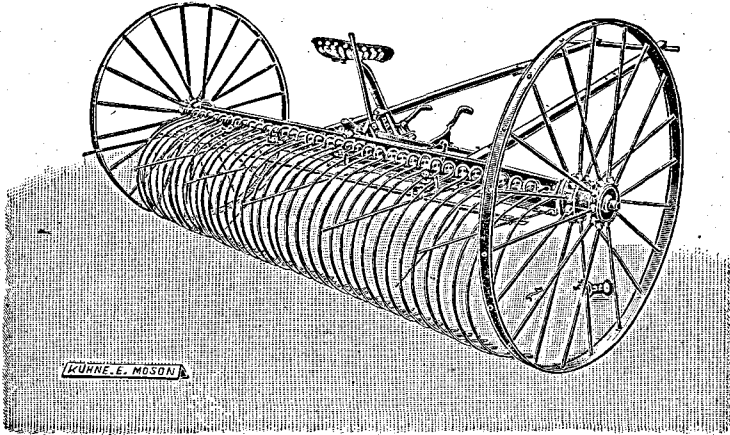
XLVI. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1914. JUNIUS 14.

24. SZÁM.

Motorhajtásu cséplőkészletek

elsőrendü kivitelben.

Mindennemü egy és többsoros KAPÁLÓESZKÖZÖK, javított rendszerü „1912“ Osborne

FŰKASZÁLÓGÉPEK,

legtökéletesebb New-Osborne KÉVEKÖTŐ-ARATÓGÉPEK, SORTRÁGYÁZÓ „Royal Drill“ VETŐGÉPEK beszerezhetők:

2012

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Piő. ok saját kezelésben: Debreczen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r. t.-nél MOSONBAN

MINDEN GAZDA

érdeke, hogy összes **gép- és motor** szükségleteinek beszerzésekor az **E. K. A. R. T.**

Motor-, Gép- és Ipartelepek berendezési osztályától
kérjen ajánlatot.

I g a z g a t ó s á g:

Kolozsvár, Mátyás király-tér 29. szám. (Bánffy-palota.)

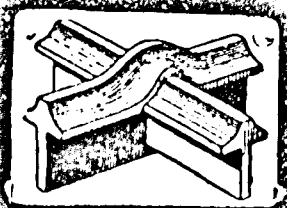
Telefon: 827. sz.

Távirati cím: "EKART"

NAGY JAVITÓMŰHELY

mindenféle rendszerü gépek javítására.

3033

Szab.

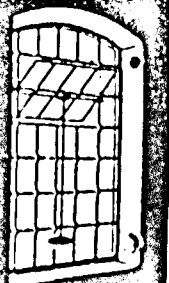
„Köpplinger“-rendszerü Idomvasablakok

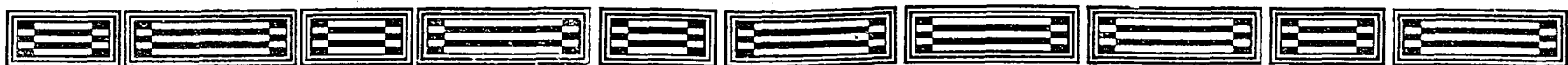
a legjobbak és a legolcsóbbak.

Egyedüli gyártója — ismeretével és költségvetéssel díjtalanul szolgál.

vasszerkezeti és idomvasablakgyár. Telefon 55-226

Leptér János Budapest, X., Asztalos Sándor-út 16.

Erdélyi Gazda Társaság

Kolozsvár, Attila-utca 10. szám. — Telefonszám 158.

Megbízásból eladásra ajánl:

Földbirtokokat: Megyében:

1.	900 kath. hold területű	Kolozs
2.	476 " " "	Szatmár
3.	43 " " "	Kolozs
4.	6000 " " "	Arad
5.	640 " " "	Nagyküküllő
6.	600 " " "	Tordaanyos
7.	900 " " "	Szatmár
8.	1600 " " "	Tordaanyos
9.	70 " " "	Szolnokdoboka
10.	350 " " "	Szolnokdoboka
11.	100 " " "	Kolozs
12.	23 " " "	Hunyad
13.	100 " " "	Marostorda

Erdőbirtokokat:

1.	Erdélyben	10000 kath. hold területű erdőt
2.	"	800 " " " "
3.	"	750 " " " "

Megbízásból keres megvétel céljából azonnalra cca 400—600 kat.holdas jó mezőségi.

vagy M.-Ludas—Maroscsapó vonalon fekvő birtokot.

Bérbead:

2600 holdat	Kolozs megyében
1800 " "	Kolozs megyében
1027 " "	Szolnok-Doboka megyében
446 " "	Kolozs megyében
600 " "	Kisküküllő megyében és
130 " "	Udvarhely megyében.

Szárított tengeri moslékot:

melyet úgy a tejelő, mint hízó és igás állatoknál a legjobb eredménnyel alkalmaznak.

Ezen kiváló takarmány nagy tápértéke mellett, még a legolcsóbbnak is mondható.

Egy próba megrendeléssel bárki meggyőződést szerezhet ezen takarmánycikk kiválóságáról. Megrendelhető már 2 métermázsától is

Állatokat u. m.:

200 darab racka bárányt,
Több száz havasi mételymentes racka anyajuhot!

Lovak.

Fejős berni — simmentháli tehének.

Sertések: Jorkshyrei és berkshyrei tájfajták stb.

Mezőgazdasági gépeket és eszközöket u. m.:

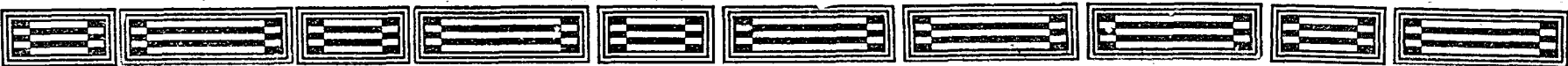
Fűkaszálók, szénagyűjtők, marokrakó és kévekötő aratógépek a közismert első minőségű Mc. Cormick gyártmányok, a legnagyobb engedményekkel!

Cséplőgép garnitúrák, a M. A. V. Gépgyár világhírű gyártmányai.

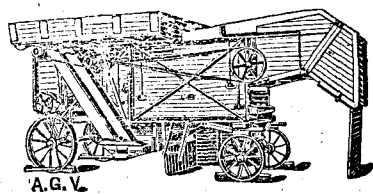
- Trieurök,
- Nyersolajmotorok, 3098
- Darálók,
- Örlőmalmok,
- Ekék,
- Önítató berendezések és alkatrészek.

Kertészeti és gazdasági eszközök u. m.: acélásók, kapák, kerti ollók és kések, lónyírógépek.

Műtrágyák. Mérlegek.

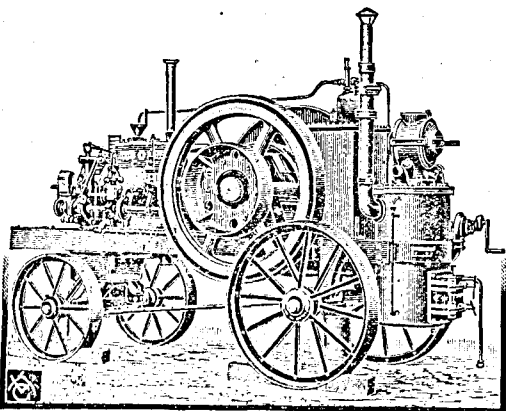
Az állami gépgyár gyártmányai:

A.G.V.

Acélkeretű golyóscsapágyas cséplőgépek.

Csekély hajtóerősükséglet! és kenőanyag fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy feljesítő képesség!

Szivógázlokomobilok

Ujdonság! Szabadalom
Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés!
Könnyű kezelés!

Faszénfogyasztás óránként és lóerőnként kb 480 gramm.

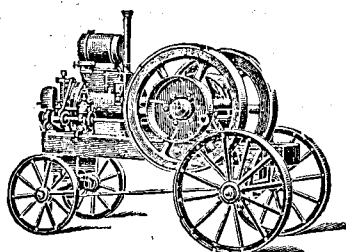
Földgázüzemre is alkalmasak!

Legujabb rendszerű szab.

NYERSOLAJLOKOMOBILOK.

Egyenletes működés! Tűzveszély kizárva!
Könnyű kezelés!

Nyersolaj fogyasztás óránként és lóerőnként kb. 280 gramm.

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott szelephűtéssel ellátva.

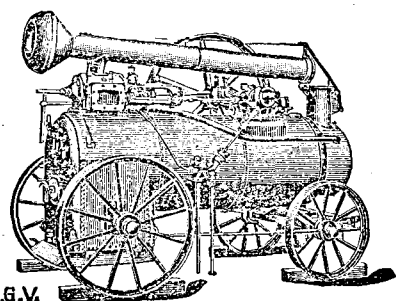
Megbízható üzem! Egyenletes járás!
Egyszerű kezelés Kevés benzinfogyasztás!

A losonci mezőgazdasági gépgyár gyártmányai: Losonci egyszerű és műtrágya szórával kombinált vetőgépek

Kalmár-féle rosták.

Resicai tüköracélekék, Táracsáboronák és egyéb talajmivelő eszközök.

Érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld

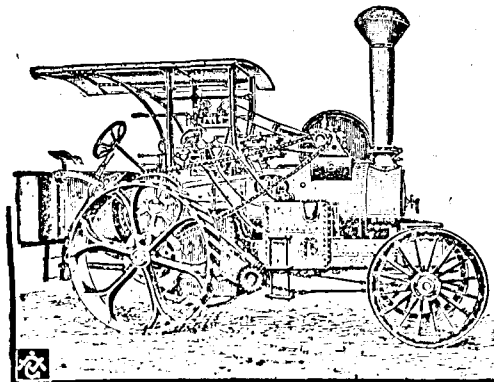

A.G.V.

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonderő szükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmegtakarítás

UTIMOZDONYOK

14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzeléssel Gazdaságos üzem! Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontatásra és szántásra alkalmasak.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége Budapest, Váci-körút 32. Póktelepek: Nagyvárad, Dobroca, Tomosvár

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MÉGBJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
: : A LAP TELEFON SZÁMA : 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- Hogyan tartsuk meg a népet a falu számára? *Dr. Nagy Endre.* 283
Képességre való tenyésztés és beltenyésztés. *Dr. Kemény József.* 286
Jegyzetek az állattenyésztési szakirodalomból. *Dr. Schandl József.* 286
A rózsafa trágyázásáról. *Csérer Gyula.* 287

Vegyes közlemények

- A gazdák lapja a radikális párt birtokpolitikája ellen. — A temesvári nagy gazdaggyűlésre. — Tejszövetkezetek alakulása — Szántásverseny Kolozsborsán. — Nemzetközi méhésznapi Pozsonyban. — Stb. 287

Hirdetések.

A gazda nyári

szükségei:

Arató- és fűkaszálo-gépek, a Magyarországi Nemzetközi Aratógép Társaság híres Mc Cormick gyártmányaiából,

gőz és motoros cséplő-gépek, rosták, trieurök, mérlegek, stb.

Egyéb gépek és anyagok: Alagesővek, állatgyógy-szerok, állatnyirógépek, aszfalt és kátrányfedélpapírok, baromfitenyésztési requisitumok, építési anyagok, fedőcserép, halászati eszközök, kertészeti eszközök, kaptárak, meszelőgépek, műtrágyák, olajok, zsírok, peronospora permetezők, rőtgyalu, szénaforgatók és gyűjtők, szénkénegefeeskendők, permetezőanyagok és szénkénege, szivattyúk, szőlőtrágyák, szőlőmivelési eszközök, tejgazdasági és tejfeldolgozógépek, tüzelő felszerelések stb.

Tenyész és igás állatok,

AZ

ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG

utján

Kolozsvártt, Attila-utca 10. sz. alatt

személyesen, vagy levélelleg, garantált minőségben kedvező feltételekkel,

leggyorsabban és

legolcsóbban

szerezhetők be.

3059

Hogyan tartsuk meg a népet a falu számára?*

Nem új dolog napjainkban arról panaszkodni, hogy a nemzeti munkaerő, a hadsereg és egészség legfőbb erőforrásainak a falvaknak népessége apad s idegenbe, vagy nagy városokba vándorolván, bucsut mond az erőt és pihenést adó hantnak. A kérdést sokáig az erőszak jegyében kezelte a nagy fellángolások XIX. százada. A földet nyert jobbágyot nem a föld urává, de rabszolgájává akarták tenni. Törvények keletkeztek a kivándorlás megállítására, míg a statisztika elremitő számadatokkal mutatta e törvények hatástalanságát, szomorúan konstata, hogy »a nemzet vérvesztése« az idegenbe vándorlással évi 2—300.000 embert tesz ki. Emellett az adat mellett egy másik sorvasztója falvainak a városokba vándorlás. Hogy ez mennyire nő napról-napra, bizonyítja az, hogy az összes törvényhatósági joggal felruházott városok polgári népessége az anyaországban (Horvátország nélkül) 1869-ben az összes polgári népességnek 7.3%-át 1900-ban pedig már 10.5%-át tették ki. A számadatok közötti különbség különösen akkor tűnik fel, ha hozzáveszünk ehhez, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városok száma mindössze 26. A falvak elnéptelenedésének elremitő adatait Francia és Németország mutatják, mely utóbbiban 1871-ben a népesség 36%-a 1890-ben már 47% városi lakó volt.

Régesrégén kimutatták már előttem mások ezeknek a vándorlásoknak okait. Szébbnél szébben elmondották a városok és dollárok »hüvös« vonzó erejének sokféleségét. Engedjék meg azért nekem, hogy elsőnek azt a kérdést vessen fel, *miért káros egy nemzetre, ha falvai lakossága gyérül?*

Ne keressük e kérdésre a feleletet a falusi erkölcs és költészet szentimentális világában, hanem a huszadik század mindent meglátó, mindent átgondoló analízisével állapítsuk meg, hogy minden kérdés legislegelsősorban kenyér kérdés. A falvak szolgáltatják az élelmi cikkeket. Ők »a nagy városok éléskamrái« Szeberényi szerint s a kellő arányokon túllendült városi élet elveszi a mindennapi kenyeret produkáló munkaerőket. Az egészséges test és egészséges lélek fő forrásai a falvak. A hadsereg legnagyobb száma belőlük kerül ki. Ők a fajok gondolkodásá-

* Irtá és az E. G. E. dicsőszentmártoni szociális tanfolyamán előadta dr. Nagy Endre.

nak, hagyományainak, művészetének megőrzői. Az erő, mely új munkáskezeket ad fölöslegéből a városok gyártelepeinek. A vas idegrendszer, mely ujjáteremti az örök izgalomban élő, elernyedtt, tulcsigázott városi nemzedéket. A falu a higgadt mérlegelés és józan gondolkodás házája. De mindig és mindenek fölött — ismétlem — az a termelő erő, mely nélkül nincs élet, nincs kapcsolat az anyaföld és emberi szellem között. Tudományt, ipart, kereskedelmet, művészetet mind ki-kapcsolhatjuk gondolatban s el tudjuk képzelni a messzi múltban a földművelést, de megfordítva soha. Nem a föld emberének elragadtatása mondatja velem ezeket, hiszen ma már a szabadgondolkodás és szociáldemokrácia vezére Jászi Oszkár is azt vallja: »A városi kultúra falvak nélkül elpusztul. Az ujjáteremítő erő a falvakból származik«. Hasonlóképp beszél a német Riehl, ki szerint »a paraszt a fenntartó erő a német népben«. Ilyen idézetekkel seregszámra traktálhatnám t. Hallgatóimat, ha nem nyomulna mindjárt előtérbe a másik kérdés, hogy hát ha ennyire nemzeti erőforrás és testi szellemi erőeldorádók a falvak, hát akkor mivel magyarázhatjuk meg elnéptelenedésüket?

Mi az ok, ami a kunyhók lakóit, az erő és egészség fiait idegenbe csábítja? Engedjék meg, hogy ennél a kérdésnél leromboljak egy jó adag illúziót, melyet a nevelés és iskolák iktattak gondolatvilágunkba s a materialisztikus világnézetet hívjam segítségül. Őseink jó legegőket, termékeny földet kerestek, mikor Ázsiából ürte az éhség. Egyes történetírók szerint Napoleon óriási sikereit igen jelentékeny részben katonái kitűnő élelmezésének köszönhette. A nagy népvándorlás hordái, nem törődve az akkori világ egyetlen rendes és fegyelmzett hadseregének erejével, mind a termékeny, Pó völgyének veszik útjokat. Népek pusztulnak bele, de az új jövevények ismét ott keresnek tanyát. Hajtja nagy zsarnokuk az éhség, a kenyér; vonza a legendás kultúra, mesés gazdagság és dicsőség. Im ezekben leljük föl a falvakhoz hűtlenné válás mozgó erőt és itt kell keresnünk a népnek a falu számára való megtartásának eszközeit is. Részemről a falvak elnéptelenedésének főbb okait ezekben foglalom össze: a föld és munkahiány, az adósság, a kultúra és az elprédált közvagyon. Szedjük szét elemeire ez okokat s gondolkodásunk világa mellett keressük ellenszereiket!

Ajánlunk jutányos áron:

Aratáshoz: belföldi eredeti amerikai és irlandi manillát, kévekötelet, aratógépeket.

Csépléshez: gépolaj, gépkenőcs, gépszíj, zsák, ponyva és különféle szenekeket.

Peronospora ellen: rézgalicot, pulvazurót, provinót, dr. Aschenbrandt bordói port, továbbá saját „MEZŐGAZDÁK“ védjegyjű és eredeti Vermorel-permetezőt és rajnavidéki háti porozót.

Szőlőkötözéshez: prima és extra majunga raffia hánscot.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V, Alkotmány-u. 29 Külön ajánlatokkal és árjegyzékekkel készségesen szolgálunk

Nézetem szerint első, ami elüzi a falu népét a föld. Az a föld, ami nincs ami nélkül nem lehet el falun csak a hivatalnok, az uzorás és a koldus. Ne féljünk szemé közé nézni e kérdéseknek. A falusi ember lelkében már születésénél fogva egyetlen vágy él; megszerezni, vagy ha meg van szaporítani a földjét. Ezzel a vágygyal vág neki a nagy tengernek és nagy városnak, amikor otthon elveszítette meglévő telkét, vagy megszerzésében céltalanul pazarolta egy ideig munkaerőjét. Ha ugyan volt hol pazarolnia... Vasúti kocsikban beszélgetve a kivándorlók kal gyakran hallani ezt a kijelentést: »Hazajövök, ha földet vehetek.« »Küldözget pénzt a fiam — mondja az itthonmaradt apa és mindig azt írja: vegyenek sok földet velem!« A tapogatózó konservatizmus fél elismerni e tételt, pedig az egészséges nagyságu kisbirtoknál jobb támasztéka nincs a nagybirtokosnak sem. A jó módban élő 20—30 holdas kulturált paraszt vezető jóltevőjét látja a földesurban, a nyomorgó félholdasok és földellenek ellenségüket, kinek lépten-nyomon ártani akarnak. Itt nyomban előtérbe lép a kérdés, hogyan nyuljon bele a népet vezető falusi intelligencia ebbe a kényes kérdésbe? Az önzetlenség higgadt bátorsága rendszeresen maga diktálja a megoldandó feladatokat. Ma már alig van falu erdélyi hazarésünkben, hol a földéhség könnyű szerrel kielégíthető ne lenne. A jövő falujának megteremtése készen áll előttünk a legtöbb esetben s ha az nem kedvünk szerint történik 90%-ban a község vezető intelligencia nembánomságán, pénzvágyán vagy könnyelműségén mulik. A felparcellázásra kerülő birtokokat nagy bankok veszik meg és adják tovább a kisgazdáknak busás haszonnal, míg mi könnyezünk a pusztuló falvakért. Önökre vár a feladat ilyen esetekben szervezni a vásárolni szándékozó kisgazdákat, megszerezni számukra az állam által nyújtott előnyöket és kizárni az üzereket. Ahol eladás nincs, ott bérlőszövetkezetek létrehozásával segíthetünk a földvágyon. Nem kacskarinóság alapszabályokon felépült szövetkezetekre gondolok itt, csupán egyszerű alkalmi társulásokra néhány alapelv papírra vetésével, melyeknek fő bizossítóka az egymásért való kölcsönös kezesség és az egyének becsülete. Ezek még ma sem frázisok. Magam ismerek egy 30 éve működő ilyen csoportos kisgazda bérletet, hol a szerződésen kívül semmi más szabály nem tartja össze a bérlő kisgazdákat. És az uraság megelégedésére per nélkül meg voltak eddig. A bérltet megszüntével pedig a község 10—12 családjának megélhetése válna kérdésessé.

Itt említem meg a földhöz juttatásnak azt a módját is, melyet az 1908. évi XLIII. t.-c. biztosít a községeknek, midőn kimondja, hogy a községi közös legelők vásárlásánál az állam a legelőre felvett kölcsön amortizációjának bizonyos hányadát magára vállalja. Ez lehet ügyesen kezelve kiinduló pontja egy község állatállományának regenerálásának s megalapozója sok kezdő földesgazda jövőjének.

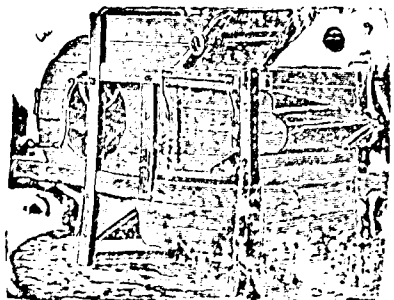
Az élő földszerzési vágy munkára sarkal, de munkára hív maga az emberi természet, mely még a szerelmi vágyak kielégítését is fáradsággal kapcsolta össze. A falvak sorvadását előidéző földhiány mellett mindjárt egyenlő rangban a *munkahiányt* kell említenünk. A szabad forgalom lényegesen emelte az igényeket. A patriarchális világ romjain egy új nemzedék nőtt fel, természeti és kulturális vágyakkal. Erőt és akaratot érez magában vágyai kielégítésére és munkát, érvényesülést jogosan követel. Nem hiába nevezik a külső és belső népvándorlásokat vértelen forradalmaknak. A legszebb, legemberibb lázadások azok a henyeség, az elmaradottság, a mozdulatlanosság ellen. Réges-régen fut vagyunk ma már azon az állásponton, amikor még szép erkölcsös prédikációkkal és néhány hazafias frázissal vissza lehetett tartani a népet a faluban. Akinek szüksége van rá, adjon első sorban munkát, mert különben egy hazárdör szerepét játsza csupán, kinek hatalmát elfujja a kultura leggyöngébb lehellete. — Igen szép példáját láttam ennek — évekkkel ezelőtt — egy marosmenti faluban. A község mindössze 700 lelket számlál. Határa 1300 hold, melyből cirka 800-at egy nagybirtok foglal le. A nagy birtokon a mai erdélyi parasztgazdálkodástól semmiben sem különböző gazdálkodás folyt. A legnagyobb részben 2—3 holdas, tengődő kis gazdák patriarchális igénytelenségben élnek, melyen alig változtatott valamit egy vasúti szárnyvonallal, a maga minimális forgalmával. A csekély jövedelem tulnyomó hányadát a részesművelés képezte. Olykor adott munkát a vasút és a malom rözsegátja, de a lakosság legnagyobb zöme természetesen találta a téli álomszerű tétlenséget, a 3—4 hónapi munkátlanyságot. És akkor belépszól e regeszertű állapotokba a kultura. A vasúti szárnyvonalat fővonallá építették ki, ami 2 évig tartó téli-nyári jól fizetett munkát adott a község lakóinak. Ezt követte az országuton egy nagy vashid építése, ami ismét a jó kenyérkeresetben a kulturának egy szellőjét sodorta feléjük. A falu népe tudatára ébredt annak, hogy munkás karja jól kamatozó löke és a nagyszabású állami munkák megszűnése után az első télen hárman, majd nyolcan, később tizenhárom indultak utnak Amerika felé a modern lázadók. Ezzel a fordulattal majdnem egy időben — úgy 2—3 év multával — más, belterjesebb kezelés alá került az uradalom. Az ugar helyét, dohány és cukorrépa földek foglalták el és apadni kezdett azonnal a kivándorlók száma. Nehéz, keserves sors a szabad részesnek napszámossá vedleni, de jó kereset mellett meg, most ez is, bár vannak még harcok. Azóta ismét néhány — 2 év — röpült el fölöttünk s a rossz évek dacára ma két ember van Amerikában. Az uradalom munkaalkalmi számától és tisztességes bánásmódjától függ, hogy egy se legyen.

Hasonló esetet láttam három, egymástól alig 4—5 kilométerre eső községben. Mindháromban egyenlő föld, egyenlő természeti és közlekedési viszonyok között

gazdálkodnak. Egyiknek nemsokára árverezik a földesurát. Tizenheten vannak belőle Amerikában és Romániában. Másiknak, helyben lakó földesura az árvíz által megrongált partvédelmi műveket hozta rendbe nagy költséggel. Pénzügyei rendben. Ő maga — a báró — mintaképe a szerénység, takarékoság és jó modornak. Ebben a faluban az idén is valamennyien otthon vannak. Senki sem kívánczolt idegenbe. A harmadik községben bérlő a földesur és szeszgyáros. Szeszgyárában télen a mellékes munkákkal lekötött állandóan 10—16 embert. Innen hármat vitt el idegenbe az árvizes esztendő. Pedig ez utóbbi község áll a kultura legmagasabb fokán. Télen egymást váltják benne a falu fiatalasága által rendezett műkedvelői előadások és az intelligencia felolvasásai.

A példák olyan térre sodortak, hol fel kell vetnem a kérdést: *lekössüke hát mindig és minden körülmények között a népet a faluhoz?* Szabad-e elbük állanom nekem a szellemi vezérnek, mikor feltorlódik a munkátlanység és nyomor keserűségének árja? Szabad-e kihívni magam ellen a gondolkozó kisemberek keserű gúnyját azzal, hogy a föld, a falu, a haza szeretetéről predikálok nekik, amikor nincs mit enniök? És okos gondolat-e odadobnom magammal együtt a guny és megvetésnek magát az anyaföldet... a hazát?... Nem! Aki a község népének igazi vezére akar lenni, arra villamos akkumulátor szerepe vár. Átérezni népem minden keserűségét, minden vágyát, feldolgozni finom idegszálam legparányibb sejtjein át affinomitani tudás és világismeretemmél; összeszedni minden ismeretséget, minden összeköttetést s munkát teremteni számára. A pusztuló földesur ugyanis tönkre fog menni. Hát akkor miért kössem hozzá a kisemberek sorsát és miért ne adjak alkalmat hogy tőkét gyűjtessenek arra az időre, amikor kidül a korhadó oszlop, hogy táplálja, új erőre keltse a körülötte lévő, addig csak tengődött parányokat a kisgazdákat. A nemzeti gondolatot megtermékenyítő új Magyarország szellemi vezeterei ma gyakran kiáltják oda a törvényhozásnak, hogy kivándorlási törvény helyett munkaalkalmakat adjatok. Engedjék meg, hogy ez elv alkalmazását bemutassam egy élő példán.

A »nomina sunt odiosa« elvéből kifolyólag elhallgatom most is az új földesur nevét, annál is inkább, mert néhányan ugyanis könnyen ráismernek Önök közül. A fiú mindössze másfél éves birtokos, ki a gazdasági akadémia oklevele mellé két külföldi tanulmányutat vett magához segítségül és az apai házból magával hozta édesapjának — az erdélyrészi szövetkezeti mozgalom első lelkes vezérének — népet szerető, humánus gondolkozását. Az én új földesur barátom, mikor az idén, február elején meglátogattam, éppen a falujabeli munkátlanokat szerződtette el cselédnek Durán tuli uradalomkba. Bámulva hallottam azután a helybeli ref. lelkésztől, hogy ez már a második »transport«. — Hát akkor kikkel dolgoztatsz

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb eredeti „KALMÁR“ rostát

sziveskedjék árjegyzéket kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezérképviselő: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körút 32

te a nyáron? — kérdém. »Ha a fölösleget másutt helyezem el a többi bizonyosan az enyém marad« — volt reá a válasz. Az én új földesur barátom, mellesleg megjegyezve, egész télen át azzal szórakozott, hogy a Társadalmi Muzeuimtól kikölesönzött velítógéppel népies gazdasági és más ismeretterjesztő előadásokat rendezett. Sőt nem sajnált néhány helybéli felvételeiről maga diapositiveket készíttetni.

Hát hogyan kössük a népet a faluhoz. Az eddigiekből ugye megállapítottuk, hogy földdel munkával s mint az utóbbi példa mutatja szeretettel, kulturával. Hiszen az a Dunán tulra elszegődött szolnoki dobokai munkás, ugyebár csak helyet cserélt, de hű maradt az anyaföldhöz. Időm fogytán lévén nem térhetek ki ez esettel kapcsolatban annak fejtegetésére, hogy mit jelentene kulturális, gazdasági és nemzeti szempontból, ha Erdély munkás fölöslegét az Alföldön tudnók elhelyezni. Am a gazdálkodásra bő alkalmat nyújtó s követésre csábító példát nem mellőzhettem.

A faluhoz hűllenné váló kisembereknek igen nagy számát teszik az eladósodottak. »Tisztázni akarom a birtokomat« — szokták mondani ezek, amikor egy fájdalmas sóhajjal bevetik magukat a nagy kórházak rengetegébe, vagy helyet foglalnak egy hajóóriás fedélzetén. Ezek legfőbbnyire a múlt bűneit nyögik. A kulturálatlanságot mohón kiélő uzsorát, a visszaéléseket a váltóval, a jóhiszeműséggel, az apák alkoholizmusát és a sorscsapásokat. Egy csomó olyan betegséget, melyeknek ellenszerük egy becsületes alapokon álló hitelszövetkezet, mely nem eladósítani törekszik a népet, hogy nagy forgalmat csináljon, de megszabadítani az addig 14—16%-ra felvett váltókamatóktól. Ahol a hitelszövetkezet felállítása nem kedvezne a falaj olt amortizációs kölesönnel lehet őket »kiváltani«. Tapasztalásból tudom, hogy a mi közembereink fél a hosszulejárata 50—65 éves kölcsönöktől, sőt tudja azt is, hogy ez drága. Számolt ezzel a törvényhozás is, amikor a Kisbirtokosok Orsz. Földhitelintézetének felállításával (sajnos ez az intézet a közelmúltban éppen a kisgazdákra nézve, igen nehezen volt hozzáférhető), egy olyan bankot szervezett, amelynél az amortizációs kölesön is félévi felmondással, bármikor is visszafizelhető. A népnek a faluhoz való kötéséhez tartozik az igényeihez simuló, olcsó és kényelmesen törleszhető hitel. — Hogy miért ajánlom erre a célra éppen a hitelszövetkezeteket, legyen szabad megemlítenem csupán a váltók megújításakor a városban elcsorgott egész munkanapokat és utalnom arra, hogy a községi hitelszövetkezetek vezetői mindenkit ismervén, hitelezhetnek erkölcsi tőkére (józan, munkás élet, becsületesség, takarékosságra is.

A falusi fizhelyet idegenért feleserélok között nagy számban vannak ma már a *hazardörök* és *kalandorok* is. Kár lenne rájuk szót vesztegetni.

A *kultúra*. Am annál inkább megérdemlik figyelmünket azok, kikben öbre-

dez szellemtestvérünk, melyet oly örök igazán fejez ki Madách Adámja: »És unak lenni mindenek felett!«

Valljuk be, a falu nagyon korlátolt lehetőségeket szab az *egyéni ambíció* kiélésére. Gazdatiszt koromban nem egy, kisbérest ismertem, ki elkeseredve faggatott: »Aztán, ha megnövök Ifjuur, mi lesz belőlem? — Szorgalmas munkás ember, mint az édesapádból«. — »De ha különb leszek a többinél, akkor is béres maradok?« — »Nem, akkor lehetsz kocsis«. »És lehetek majoros gazda is?«... Ill már érezzük, hogy meg kell állanunk a felellettel, hiszen olyan kevés jut el talán 40 éves korában odáig. Ez az ébredő kultúrember a maga nyugtalanul szerepelni, alkotni vágyó felkével nagy probléma. Ezeket vonza, csábítja a város csillogása, mert a vére férfi, ur és magyar. A katonaságnál megismerkedik a rangfokozatokkal, a pangánét bojttal és szarvasbőr keztyűvel. Őket nem elégíti ki a béres, nap-számos sors. Tudja, hogy az a civil élet közlegénye és offiziersdienerje. Lelki éhségének nem elég a népmese, mert mozt látott már. Ha mégis a faluban marad, gyakran korecsmái duhajjja züllik, mint Jókai szabadsághőse (Áldorffay Ince) panamista pártvezérré. Igen értékes elemnek tartom ezeket a rendszerint földetlen embereket, akik hajdan a betyárok, kupecsek, székelyföldön a »bellérek« (lőcsiszárok) kasztját alkották. Milyen emelkedési lehetőségeket nyújt ezek számára a falu? Érdemes felette gondolkozni. Kielégítésük, megtartásukra szolgálhat — nézetem szerint — a szövetkezeti boltosság és még valami, amire tán a jövő fog rátanítani bennünket s amit most csak mint megfontolandó eszmét mondok el. E kulturális és szabadsági igényekkel szűletett kisemberek jövőjéről úgy képzelem el, hogy ők fogják szolgáltatni a jövő földművelésnek, a többtermelésnek előharcosait, olyan módon, hogy a gazdakörök a tulajdonukban lévő — és többnyire heverő — államsegélyes gépek kezelésének rábizásával szabad vállalkozókká tennék őket. De, mint említém, ezt még magam is csak most értelem cselekvő gondolattá.

A földetlenekhez hasonló kultur ambíciókkal gyakran tér meg a községi telkesgazda fia is. Vágya rendszerint legintenzívebben a földszerzésben nyilvánul és valamely »tisztesség« (tiszttség) elnyerésében. A földszerzési vágy ebben az esetben mint a faluhoz költő kapocs működik, a tisztesség megszerzésére egyre több módot nyújtanak az örvendően szaporodó szövetkezetek. De ott aztán résen legyenek ám a község intelligens vezetői, hogy győzni tudjon az ifju letteró a falun minden más kvalifikáció fölé helyezett ősz fűrtök felett.

És így kezdve az egyének anyagi, szellemi életén és vágyain át eljutottunk a kollektív lélek, az egymásért dolgozó egyénekhez. Vessünk néhány pillantást a falu tömegéletébe, hiszen elűző, bomlasztó csira van itt is elegendő. Nem merném statisztikába foglalni, mert félek igen nagy százalékot hoznék ki, ha azt kezdeném kutatni, hány földmivest üzött ki falujából az *elherdált közvagyon*. A községbeli ur-

béres erdő, melynek még sarjuhajtasait is az elhatalmasodott paraszt nábob legeltette le, vagy, a nyakára nőtt uzsorás, ugy, hogy árnyékában sem lehet megpihenni s a könnyelmű apák unokáinak patlogó hasáb és szerszámja helyett már csak koldusbotot nevel.

A *községi pótadó*, melyre magam látam hivatalos kimutatásban példát, hogy 500%-on felül emelkedett. A túl korán felosztott hármastalár és eltagosított közlegelő. Vagy az olyan helyen kiadott közlegelő, hol vízmosás, vízmosást ér s árvalányhajan és kőkénybokron kívül mást nem terem. A visszaélésekkel keresztülvitt tagosítás, a korecsmá, a porlekedési vágy.

De ezzel aztán befejezésre juttattam az okok felsorolását, melyek a falvak elnéptelenedését előidéztek. Idő és alkalom hiánya tiltják, hogy tulságosan beléjük melegedjek. Az itt-amott felsorolt feleleteket a cimben adott kérdésre egyetlen, rövid mondatban foglalom össze. A *népet jóléttel és kulturával lehet a faluhoz kötni*. Nekünk vezéreknak oda kell törekednünk, hogy ezt a jólétet vagyomban, földben, munkában, kulturában megszerezzük számára. Tanulnunk kell folyton, egyre többet és látni, meglátni, gondolkozni, cselekedni. Kutassuk folyton minden nagyobb eseménynek a végokát és számoljunk következményeivel. Az emberi társasélet végtelenül összehonyolódott fonálát szedjük szét és vizsgáljuk meg rostokként. Magam kénytelen voltam előadásom egész keretében a nagy általánosságok között mozogni. Hiszen minden falu, minden család, minden ember egy külön probléma. Maga a hadsereg, a ma élő legnagyobb embermechanizmus is belátta ezt, amikor a bánásmód és büntetéseknel az individualizálást írja elő. Vizsgáljuk mi is egyénenként az okokat!

A falusi intelligencia sorsa nehéz és sulyos. Ezernyi anyagi gond mellett önként is nyomja a kicsiny lehetőségek közé korlátolt egyéni élet. Alig ajánlhatnék ennek kiélésére jobb orvosságot a néppel való foglalkozásnál. Minden csinját-binját leírni ennek lehetetlenség, de annyit tapasztalatból állíthatok, ez a munka igen különös gyógyszer anyagi gondra, sebzett ambícióra, kényelem-szeretetre (nagy betegség ez!) és fájó lélekre.

Aki szereti népet, az megtartotta őket a falu számára, aki híven teljesíti kötelességét, aki jó iskolát ad, aki télen át okos szórakoztatásáról gondoskodik, aki a községi, egyházi vagyont hűen kezeli, aki rábírtja, hogy legelőt vásároljon, vagy javítson, kopárl fásítson, aki parcellázásnál földet, szükségben munkát szerez számára, aki rendezti anyagi viszonyait, aki hitelszövetkezet utján olcsó kölcsönhöz juttatja, aki megtanítja, hogy házat lüz, vetését jégverés ellen biztosítsa az megtartotta a népet a falu számára s megszerezte becsülésüket és szeretetüket.

Ha nem hagyom, hogy megcsalják, kiuzsorázzák, ha a hivatalos utak labirintusaiban utbaigazítom, ha jobb gazdálkodásra, baladásra tanítom, megőriztem őket a falu és nemzet számára.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kélzélők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyirók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságu szalon, ebédlő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

A szociális munka töviseket is terem bőséggel, de szolgáljon közöttük vezérfonal gyanánt Quesnay francia nemzetgazda mondása: »Szegény parasztok, szegény országok; szegény országok, szegény királyok!«

Hát a koldus király rongyos országa legyen-e Magyarország?!

Képességre való tenyésztés és beltenyésztés.

Irta: Br Kemény József.

I.

Az állattenyésztésben ma a képességre való tenyésztés a domináló irány. Maximális, de egyirányú kihasználással igyekeznek a tenyésztők jövedelemhez jutni. A képességre való tenyésztés a merino terjedésével lélt a kontinensen aktuális. Anglia azonban jóval megelőzte a kontinentet; sokszor felvetették, kivált a németek, azt a kérdést, hogy mi lehet oka annak, hogy Anglia annyira megelőzte e téren a kontinens tenyésztőit és mint tenyésztők, miért dominálnak ma is? Azt hiszem ennek oka első sorban az Angliában uralkodó állati termékek áraiban keresendő. Egy tenyészirány, mint üzemi faktor, éppen úgy alá van vetve az ár-relatio törvényének, mint minden más gazdasági ág. Ezért az angol gazda, ha hasznot akar állattenyésztéséből látni, korán kénytelen volt a képességre való tenyésztésnek neki kezdeni s ezért előzték meg kerek 100 évvel még a német tenyésztőket is.

A képességre való tenyésztés első művelői a híres Bakewell és Kolling-testvérek voltak; tenyésztési methodusaikról azonban alig tudunk valamit, mivel igazi angol kalmár szelleműl áthatva, a titkolódzás ködébe burkolóztak, sőt azon kor jeles tenyésztői egy tenyész-szövetség felét alkották, külön szabályaik voltak és eljárásukat igyekeztek titokban tartani s annyira mentek, hogy apaállataikat már t. i. törzsállatukat senkinek meg se mutatták; céljuk az volt, hogy a pepiner tenyésztést monopolizálják. Thaer ezen tenyész-szövetségről azt írja: »Elítélendő titokzatos módoruk, amely annyira meg, hogy apaállataikat meg se mutatták és minden igyekezetük részben oda gravitál, hogy a pepiner tenyésztést monopolizálják, részben pedig oda, hogy félrevezessék a közönséget«.

Minden titkolódzásnak dacára, annyit azonban tudunk, hogy kitűzött céljaik elérésére a beltenyésztést alkalmazták.

Egy más híres tenyésztő, Ellmann, a mostani southdown előállítója, nyílt kártyával játszott, úgy tenyésztésében mint tanításában elítélte a beltenyésztést, veszedelmesnek tartotta és ludatosan nem is alkalmazta soha. Ennek dacára mint elite tenyésztő Bakewellel egyirányú, csak kevesebb lármával dolgozott. Éppen ellenkező nézetet vallottak a Kolling testvérek, kiknek — tiltakozásuk dacára — tenyésztésükről ismeretes az, hogy shorthorn tenyésztésüket beltenyésztésileg kezelték.

Hasonlólag Bates és Booth is. Hogy az atyamester Bakewell eredetileg hogyan állította elő törzsét, ez ismeretlen, mivel sikerült neki ezt teljesen titokban tartani, csak a későbbi időről tudják, hogy erősen alkalmazta a beltenyésztést. Szűkebb hazánkban a fehér magyar-erdélyi szar-

vasmarha kitenyésztője, Sperker Ferenc, szintén alkalmazta a beltenyésztést. Ezek után azt kellene hinnünk, hogy a beltenyésztés szolgálja leginkább a képességre való tenyésztést, sőt a mai ismertetések és tanulmányok alapján azt hihetnénk az ember, hogy a beltenyésztés a nagy termelő képességű állatok előállításának egyetlen módja.

Ezen kérdés mellett és ellene számtalan érvelni lehetne felhozni, vannak dolgok, amelyek egyik ember kezében jót, más ember kezében rosszat eredményeznek, ezekhez tartozik a beltenyésztés is.

A beltenyésztést szándékosan kapcsolom össze a termelésre való tenyésztéssel, ismétlem, nem mivel ez annak egyetlen módja, hanem mivel a legtöbb elite-tenyésztő ezt alkalmazza a termelésre való tenyésztésnél.

Minden tenyésztés, amely nem lesz bizonyos előre kitűzött céllal vezetve, egyedeket állít elő, amelyek természetes termelésükben physiologiai egyensúlyban vannak, vagy ezen egyensúly pont körül mozognak és plus vagy minus variációkat állítanak elő, az eredeti termelőképeség keretében. Ha most kizárólag ilyen előállított variációt használunk fel továbbtenyésztésre, tegyük fel, hogy csak hizékony egyedeket, úgy termelésre való tenyésztést folytatunk, az adott esetben husra. Az előállított variációk száma szerint, kénytelenek leszünk tágabb vagy szűkebb beltenyésztést folytatni, hogy az előállított jó tulajdonságokat egy tenyésztet, vagy tovább menve egy egész fajta tulajdonává tegyük. Minden tulajdonság egyoldalú kifejtése csak más tulajdonság rovására történhetik, lehetetlen tehát minden termelési ágban maximumot termelő állatokat előállítani, ez egy olyan tény, mit először a német juhtenyésztők tapasztaltak, igen keservesen, mikor húst, gyapjuminóségot és mennyiséget akartak egy fajtaban egyesíteni. Még pedig egy fajtaban egyesítve és maximális termelés-képpen. Voltak ugyan tenyésztők, akik állították és hirdették, hogy ezt elérniök sikerült, ezekről jegyzi meg Nathusius: »Nemely kostonyészto azon állítása, hogy merino kosai egyenlő mértékben kitűnően termelnek húst, gyapjuminóségot és mennyiséget, csak akkor volna következetes, ha azt is állítaná, hogy ezenkívül egyenlő jól használhatók ekében és a versenypályán is állatai.«

A termelésre való tenyésztés tülhajtásától óvva int mindenkit V. Weckherlin, midőn azt írja: »A termelésre való tenyésztést nem szabad tulságba vinni és annyira egyoldalulag fejleszteni az állatot, hogy más tulajdonságai visszaféjldjenek. Lőtenyésztésnél csak az elért versenyeredményeket tekintve, rendre az általános használhatóság fejlődne vissza. Juhokat csak a gyapju finomságára tenyészteni, a mennyiség rovására menne és elfinomítaná, elgyengitené az állatokat, szarvasmarhát csak husra tenyészteni a tejelés rovására menne, kis, gyengén fejlődött utódokat eredményezne, a termékenység esőkkenne, mint azt kivált a sertésenyésztésben gyakran észlelték.«

Ezek olyan tények, amelyek minden tenyésztő előtt ismeretesek. A német elektorál tenyésztők a múlt század 30-as éveiben tapasztalták, hogy a tulságba vitt képességre való tenyésztés (ebben az esetben a gyapjufinomság, minden más hasz-

nosításra alkalmatlan állatokat eredményezett. Ugyanazt tapasztalták 30 évvel később a negretti tenyésztők is.

Ezen tulságba vitt egyoldalú kitenyésztés okozta azt, hogy a beözönlő gyarmatgyapju teljesen elnyomta a német gyapju-juhászatot és azt végveszélybe sodorta, ellenben a francia juhász, mely gyapju-hus irányában fejlődött, nem érezte meg annyira ezt a beözönlést. Angliában egyidőben a shorthornokat majdnem teljesen terméketleneknek tartották és tejelésük is alig volt tejelésnek nevezhető. Mindezen hibákat sokan a beltenyésztés rovására szeretik írni, pedig valóban ez a teljesen egyoldalulag fejlesztett termelésre való tenyésztés rovására irandó.

Más kérdés az, hogy ezen egyoldalú termelés ilyen tulságba vitele az említett esetekben indokolt volt-e? Mindkét kérdésre feltétlenül igenlő a válasz. Az elektoráljuh kis élő és nyírósulya dacára feladatának annak idején megfelelt. Eppen így indokolt az angol egyoldalú husfajták tenyésztése Angliában, tekintve ott a belföldi hus nagy árát.

Másképpen áll azonban a dolog, ha bármely irányú, egyoldalú képességre való tenyésztés már nem felel meg a viszonyoknak, ha az ár-relációk eltolódnak és változtatni kell a tenyészirányon. Ily esetben a beltenyésztés tért kell engedjen a keresztezésnek, erre ismét példa a német juhtenyésztés, amely kétszer kellett irányt változtasson. Ilyen esetekben a beltenyésztés mint konzervatív momentum, tért kell engedjen a liberális keresztezésnek és csak az új cél elérése után lehet ismét alkalmazni a beltenyésztést.

Amilyen téves, ha minden hibás eredményt a beltenyésztésre tolnak, éppen olyan hiba, ha ezeket az egyoldalú képességre való tenyésztésre toljuk.

Jegyzetek az állattenyésztési szakirodalomból.

Irta:

Dr. Schandl József.

Ha két — bizonyos tulajdonságban eltérő — állatot pl. különböző színű lovat párosítok egymással, úgy a Mendel-féle átöröklési törvény borsó-typusa szerint az első generáció egyedei kivétel nélkül csak az egyik szülő tulajdonságát mutatják. Ezen tulajdonságot »domináns«-nak hívják szemben az u. n. »recessív« tulajdonsággal, mely az első generációban nem jelenik meg, de már a II. generáció egyedének egyegyedében igen. A biológusok nagy buzgalommal kutatják, hogy bizonyos fajoknál melyik tulajdonság domináló és melyik recessív. Ugy látszik, hogy a ló színének átöröklési viszonyait sikerült legelőször tisztázni, mihez bizonyára az a körülmény is hozzájárult, hogy a ló színe felől a ménesekben évtizedek óta rendszeresen vezetett törzskönyvek sok érdekes adatot szolgáltatottak.

Sturtewant, Hurst, Wilson, Harper, Andersen tanulmányai több, mint 37.000 lóra terjedtek ki. Schmidt ugyanezen célból az 1872-ben alapított porosz trakeni ménes összes könyveit áttanulmányozta. Vizsgálataik eredménye a következő:

a tarka és szürke domináló a pej színnel szemben; a pej domináló a barna és sárga

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár

3023

Erdélyrészi képviselője, állandó nagy raktára

Babos és Társai vasnagykereskedésében Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

színnel szemben; a barna domináló a fekete és sárga színnel szemben; a fekete domináló a sárga színnel szemben,

Azaz: ha szürkét pejjel párosítunk, akkor a csikó szabályszerűen szürke lesz, stb.

Még mindig élénk vita tárgya, hogy a fertőző hüvelyhurut okoz-e járványos elvetélést? Sokan — elsősorban a hüvelyhurut gyógyszerjeinek árusítói — iparkodnak azt a hitet terjeszteni, hogy a fertőző hüvelyhurut lehet oka abortusnak. A budapesti állatorvosi főiskola már évekket ezelőtt állást foglalt olyképp, hogy inkább lehet oka az abortusnak az erős fertőtlenítő szerrel való gyógyítás, mert a kezelés után az állatok sokáig nyugtalanok, hátukat felgömböztetve erőlködnek. Hivatkozik nevezett főiskola egyrészt ama gyakorlati tényre, hogy sok tehenészet van fertőzve hüvelyhuruttal, a melyekben az elvetélést nem tapasztalják, másrészt utal arra, hogy a hüvelyhurut oka: az Osterlag-féle streptococcus mozgásra nem képes bakterium s így az erősen elzárt méhnyakon keresztül nem juthat a méhbe, hogy ott az elvetélést okozó méhgyuladást előkészítse.

Dr. Rautmann — német szakíró — most ugyanezen álláspontra helyezkedik és a ragadós hüvelyhurut rovasára nem a tehenészetekben most gyakori elvetélést írja, hanem csak a fogamzás akadályának tartja azt, hogy a beteg nyálkahártya érzékenyebb, a hímvesző behatolása tehát fájdalmat, a méh göresös összehurutos hüvelyváladék az ondósejtek mozgóképességét is tönkreteszti. Ezen okok megszüntetésére a hüvelyt a hágtás előtt $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ órával 1—2%-os langyos szódaoldattal s utána olajjal öblítjük ki. Rautmann ezen eljárást évek óta alkalmazza igen kedvező eredménnyel.

Junius a felfuvódások hónapja. A »Zeitschrift für Schafzucht« ajánlja, hogy a felfuvódott birkát

- hajtsuk hideg vízbe,
- erősítsünk szalmacsutakot állkapcsai közé úgy, hogy száját becsukni ne tudja,
- kenjük be a szájüreget kellemetlen, undorító szagú és ízű, hányásra ingerlő anyagokkal,
- toljunk le vastagfalú gummicsővel a nyelőcsővön keresztül a bendőbe, miközben az állatot ültessük farára. Végső esetben
- alkalmazzunk bendőszurást.

A rózsafa trágyázásáról.

A rózsafa sikeres tenyésztése, fejlődése és virágzóképesége nemcsak attól függ, hogy helyesen lett-e megválasztva a talaj és hogy az éghajlatnak, fekvésnek megfelelő-e a fajta, avagy hogy az ültetés, nyesegetés is a legjobb szándékkal és tudással hajlatott végre, hanem attól is, hogy milyen elbánásban részesülnek azok a trágyázás tekintetében.

Amint vannak oly egy vagy két éves kerti növények, amelyek csak arra az egy-két évre is megkivánják a növekedésüknek megfelelő mennyiségű trágyázást, azonképpen a rózsafa is támaszt igényt a trágyázással szemben nemcsak azért, mert tenyész-ideje évekre szól, hanem azért is, mert határozottan megkivánja általánosságban a táplálékokban dúst talajt. Csakis ott tud fejlődni, virágozni, szóval érvényesülni a rózsafa, ahol a trágyázás tekintetében nem részesül mostoha elbánásban.

A rózsafa trágyázásának különféle

módjai vannak s az mindig aszerint alkalmazandó, amint a körülmények megkívánják. Már akkor, amikor az ültetendő rózsák talaját elkészítjük, forgatjuk, rigolozzuk, módunkban van annyi és olyan trágyát a talaj közé keverni, amennyit és amilyent a talaj megkíván. De módunkban, sőt legtöbbször szükséges is a rózsát nemcsak az ültetés idején, de később is ellátni trágyával nemcsak azért, hogy termőereje fentartassék, de azért is, hogy az szinte szabályszerű módon fokoztassék.

Csak természetes trágyáról lévén itt szó, leginkább a nyári időszak az, a mikor szilárd, vagy folyós állapotban nyújthatunk táplálékot a rózsáknak, ami ugyan nem zárja ki azt, hogy tavaszkor is lehet rózsákat trágyázni; az őszi vagy pedig a téli trágyázás kevésbé alkalmas a többek között azért is, mert a föld közé kevert trágya a földre lehajtogatott rózsák gallyain penészedést idézhet elő.

A trágya minőségére nézve legtöbbször irányadó a talaj összetétele; mert — mint általában a trágyázásnál — a könnyebb a melegebb talajoknál a hideg és viszont a nehéz talajoknál a melegebb, hevesebb természetű trágyafélék használatosak a rózsakertészetben is.

Noha általánosságban a rózsának nyújtandó trágya kisebb-nagyobb mértékben mindig meghozza az eredményt, mégis vannak esetek és módok, amikor valamely trágyafélének magában, egyoldalul való használatával akár a növekedés, akár pedig a virágzás tekintetében magasabb fokozatokat lehet elérni anélkül azonban, hogy a növény, t. i. a rózsafa egyébkénti termőereje, vagy életereje visszaesést vagy csökkenést mutatna.

Ebben a tekintetben a trágyának folyós állapotban való alkalmazása bir fontossággal annál is inkább, mert már a gyakorlat is megmutatta azt, hogy nyáron hígított trágyával öntözött rózsafáknál szinte szabályozni lehet nemcsak a növekedést, de a virágzást is, ami p. o. haszonkertészetben elsőrendű kérdés.

Hasonlatos ez különben a mezőgazdaságban gyakorlatilag bevált műtrágyázáshoz, mert hiszen itt is akkor és olyan természetű táplálék nyújtásáról van szó, amikor és amilyenre a növénynek szüksége van.

A rózsafa illetően való trágyázásánál szóba jöhet első sorban a hígított marhatrágya akkor, ha a lomboszat fejlődését akarjuk előmozdítani; ellenben a bimbók, illetve a virágzat fejlesztését a többek között leghatályosabban előmozdítja a hígított baromfi-trágya.

Nyomatékkal kell azonban itt megjegyeznünk azt, hogy hasonlóan a műtrágyák alkalmazásánál, itt is mértéket kell tartani, mert hiszen a nyújtandó trágya mennyiségét rendszerint az határozza meg, hogy milyen erőbeni, növekedési, tehát trágyafogyasztási képességű állapotban van a rózsafa.

Tullóne a célon, ha a különféle erősségű rózsafa egyforma mértékben kapna trágyát; mert hiszen természetes, hogy p. o. az a mennyiségű trágya, melyet a fiatal, tehát gyengébb szervekkel bíró rózsafa elbir, az az idősebb, erősebb növekedésünél hatástalan lenne és viszont a nagyobb mennyiségben nyújtott, erősebb hatású trágya a fiatalabb rózsafának csak árthatna.

Ebből következőképpen a folyós állapotú trágya nyújtásánál, a trágyának vízzel való hígítása mindig abban az arányban történjék, amilyen a növény trágyafelvévő képessége. A gyakorlati tapasztalás még azt is mutatja, hogy bármilyen hígítású is a nyújtandó trágya,

azt mindig a növekedéshez mérten fokozatos mértékkel kell alkalmazni, bármily erősségű is a növény, mert az ily fokozatos mértékben való trágyázásnak előnye az is a többek között, hogy a növény, illetve a rózsafa csak fokozatos mértékben fejlődik, erősödik s így ellentétlőbbé válik, virágjai pedig szebbek, fejlettebbek lesznek.

A folyós állapotú trágyának vízzel való hígítására nézve általánosságban az arány a következő szokott lenni: marhatrágyánál erős hígítás mellett 100 liter trágyára 60 liter víz jut, míg későbben, tehát amikor a növények már hozzászoktak a trágyázáshoz, fokozatosan emelkedhet a trágya mennyisége úgy, hogy a leggyengébb hígításnál már csak 30 liter víz jut 100 liter trágyára. A baromfi-trágya, mivel ez hevesebb természetű a marhatrágyánál, erős hígításnál 70, gyenge hígításnál pedig 50 liter víz jut 100 liter trágyára.

Itt közbevetve megjegyezzük azt is, hogy a trágya hígítása a használat előtt legalább egy nappal történjék, amikor azt az erre célra szánt hordóban többször fel kell kavarni.

A trágyázás idejére nézve legajánlatosabb a hetenkénti egyszer való trágyázás, mely április végétől szeptember végéig tarthat, amikor is egy-egy töre minden egyes alkalomkor 8—10 liter trágyalé jut.

A korábbi trágyázás kezdésének nincsen fogamatja, mert sem a levegő, sem pedig a talaj nem elég meleg arra, hogy a trágyának hatása lehessen; és viszont a később alkalmazott trágyázással csak késlekednek a hajtások beérése s így azok rosszul tehetnek.

Az a mód, amely a trágyalével való eljárás p. o. a gyümölcsfáknál szokásban van, itt is t. i. a rózsafáknál is használható azzal, hogy itt is ajánlatos a trágya levet kapával huzott korárokba önteni, mely árkot aztán a trágyázás után ismét be kell huzni.

A trágyanemek használhatóságára nézve végül megjegyezzük még azt is, hogy akkor, amikor a rózsafa növekedésében kifogástalan formát mutat, de a növekedés arányához képest kevés, vagy fejletlen a virágzat, akkor inkább a baromfi-trágya használandó, egyébként pedig a marhatrágya felel meg a hajtások és levélzet fejlesztésére. *Csérer Gyula.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A gazdák lapja a radikális párt birtokpolitikája ellen.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapjának a »Köztelek«-nek most megjelenő száma foglalkozik az Országos Polgári Radikális Párt megalakulásával, azt irván az új pártról, hogy az a polgári társadalom nagy értelmi erjét akarja menykőnek használni a földbirtokosok és az egész mezőgazdaság ellen, mert a Jásziék programja voltaképpen nem a nagybirtokosságot, de az egész magyar földművelést sújtaná. A nemzeti földbirtokpolitikának a »Köztelek« szerint három sarkatos pontja van. Egyik a magyarság szupremációja, másik az, hogy a földön minél több ember megéljen; a harmadik az, hogy a föld minél nagyobb jövedelmet hozzon. Egyik a nemzeti, másik a szociális, harmadik a gazdasági szempont. Ezeknek a szempontoknak az összeegyeztetéséhez először magyar szív kell, azután emberszeretet, azután gazdasági számítás. A Jásziék programjában mind össze a gyűlölet gerjedelme látható, fajszeretet nélkül, a gazdasági élet törvényeinek megértése nélkül. A helyes gazdasági

értelemben vett birtokpolitikának arra kell törekednie, hogy a föld okatlan szétforgácsolásának határt szabjon élet-erős, haladóképes gazdaságok kialakulásának kedvezzen és a kívánatos birtokalakulatokat megkösse, megőrizze. A birtokpolitikának ezeken az elemi tételein — írja a gazdák lapja, — úgy átgázolnak a radikálisok, mintha Afrikából csep-pek volna ide, amikor a nagybirtokok egyszerű eltörlésével és a szabadjára eresztett szétforgácsolással akarják meggyógyítani minden bajukat. Programjuk emlékeztet az afrikai cecelgyre, a melynek csipése megöli a füvéket és a házőrző kutyákat, de a ragadozóknak nem árt és a növényekborjakat is életben hagyja, valószínűleg azért, hogy a ragadozóknak legyen mit enniük.

— **A temesvári nagy gazdaggyűlésre** már annyian jelentkeztek, hogy a szállók-
táklában az összes lakásokat lefoglalták. Csupán magánlakások kaphatók még a rendező bizottságnál. Akik mindenáron szállodában akarnak lakni, azoknak legcélszerűbb a gyűlést megelőző éjszakát Szegeden, vagy Aradon eltölteni. A nagygyűlés napján délután 4 óra 18 perckor külön vonat közlekedik Temesvárról Budapestre. Egyébként a nagygyűlésre, a zombolyai kirándulásra és a nagygyűléssel kapcsolatos társas ebédre még pár napig lehet jelentkezni. Az aldunai kirándulásra több bejelentést nem fogadnak el.

— **Tejszövetkezetek alakulása Kolozsvár környékén.** A nádassenti járásban Nádasszentmihály községben a tél folyamán már megalakult a falusi tejszövetkezet 47 taggal. A cél: a főleg falusi tej-
jel a kolozsvári piac ellátása, illetve az eddig hiányzó tejjövedelem révén a kisgazdák jobb boldogulása. Nádasszentmihályon Kóváry Arhur intézkedésére alakult meg a szövetkezet s az alakulásban Beesák Zoltán urad. intéző buzgolkodott. Junius hó 8-án újabb szövetkezetek alakultak: *Magyarnádason* és *Magyarsárdon*, Fülöp Ede v. birtokos, Dános János áll. tanító, Lázár Ferenc k. bír. és Kertész Gábor buzgolkodtak az alakulásban. Ezen tejszövetkezeteket a földmivelési. Miniszteri kirendeltség támogatja s eddig Szucsák, Györgyfalva, Választ, Kajántó, Bodonkut, Bátos községekben sikerült szervezni a kisgazdaközöniséget.

— **Szántásverseny Kolozsborsán.** Az E. G. E. kolozsmegyei szakosztálya junius hó 14-én d. u. 2 órakor a kolozsborsai gazdakörrel karöltve kisgazdák részére *szántásversenyt* rendez. Az egész Borsavölgye készül ezen ünnepre, a siker érdekében Molnár Ödön ev. ref. lelkész, gazdaköri elnök, buzgolkodik. A nyár folyamán Kolozsmegyében még öt helyen rendeznek ilyen szántásversenyeket.

— **Országos bor-, szőlő-, gyümölcs- és terménykiállítás Szegeden.** A »Homoki Szőlősgazdák Országos Egyesülete« a folyó év őszén országos bor-, szőlő- gyümölcs és terménykiállítást rendez Szegeden. A kiállítással egy időben tartják meg a homoki szőlősgazdák VI-ik országos kongresszusukat és ugyanakkor tartja meg a »Homoki Szőlősgazdák Országos Egyesülete« évi rendes közgyűlését is. Bejelentő lapokért a rendező bizottsághoz (Szeged, Tisza Lajos körút 69.) kell fordulni.

— **Nemzetközi méhésznapiak Pozsonyban.** A magyar-, német- és osztrák méhészek július 25-30. napjain Pozsonyban rendezendő méhészeti kiállításának bejelentési határideje junius 10-én, szerdán jár le. A vándorgyűlésre a jelentkezéseket junius 20-ig fogadják el. Minden bajle-

lés tudakozódás a magyar-, német- és osztrák méhészek 59. vándorgyűlésének irodájához Pozsonyba (Duna-utca 26.) intézendő, melynek főintézője Valló János méhészeti szaktanár azonnal kimerítő felvilágosítást ad.

A Dr. Borovszky-féle szagosított

BOROLIN

a világ legjobb és leghatásosabb *házi-szere*. A *Borolin* a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a **Borolingyárban**
Budapest, II., Margitrapart 45 sz.
Próbaüveg 50 fillér.

2762

— **A szeszadótörvény módosítása.**

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete Bujanovics Gyula elnöklésével tartott igazgató választmányi ülésén foglalkozott a szeszadótörvény módosítására vonatkozó törvényjavaslattal, melynek célja az árnyomasztólag ható nagy, szeszfelesleg eltüntetése, célja, hogy a szesztermelés mindenkor a szeszgyártáshoz alkalmazkodjék, a túltermelésnek eleje vélessék és a jövőben jelentkező szeszszükséglet az ujonnan felállítandó mezőgazdasági szeszgyáraknak jusson. A törvény a következő főbb irányelveket tartalmazza: Meghagyja az ipari szeszgyárak kontingensét. Az részükre a jövőben is biztosítván, egyúttal azonban a kontingens szesztermelést meghaladó szesztermelést oly határok közé szorítja, vagyis akként kontingentálja, hogy a túltermelés többé nem származhatik. Korlátlan mértékben ezennel csak az ipari szeszgyárak a kivétel számára dolgozhatnak. A mezőgazdasági szeszgyárak jelenlegi termelését érintetlenül hagyja a törvényjavaslat, egyúttal azonban olyan intézkedéseket foglal magában, melyk szerint a jövőben kontingens nélküli épülő mezőgazdasági jellegű szeszgyárak emelése a földmivelésügyi miniszter és pénzügyminiszter közös engedélyéhez lesz kötve. Termelésüket a törvényjavaslat 1440 hektoliterben állapítja meg. A szeszkontingens a mezőgazdasági szeszgyárak részére az 1915. 1916-ik termelési évre 10000 hektoliterrel, az 1916. 1917. és 1917. 1918. termelési időszakokra pedig 5000—5000 hektoliterrel felemeli és ez új mezőgazdasági szeszgyáraknak fog jutni. A gyümölcspálinka termelését a törvényjavaslat a kiegyezésig átmenetileg olyképp szabályozza, hogy az üslön főzött termelési adóját némileg felemeli. Ez az emelés a kisüstösöket, akiknek száma legnagyobb, alig érinti és csak ott jut érvényre, ahol a pálinkafőzők modernül vannak berendezve. A törvényjavaslatot az igazgató választmány Rubinek Gyula Krolpp Hugó és Bujanovics Gyula előadása alapján részletesen megvitatta és a törvényjavaslat összes rendelkezéseit megnyugvással vette tudomásul. Foglalkoztak még az ülésen a Magyar Szeszértékesítő Részvénytársaság általával, melyben arra kéri az egyesületet, hogy az általa megindított mozgalmat a gazdák körében támogassa. A mezőgazdasági szeszgyárosok a kartellbe lépés feltételeit egy országos értekezleten fogják megvitatni. Az értekezletet még ebben a hónapban megtartják.

— **Mezőgazdasági szemle.** A »Közte-
leke« tudósítói szerint a májusi időjárás rosszul ütött ki. Az ország tulnyomó része a kellő csapadék hiányában szenved-

dett. Az ősziiek rosszul fejlődtek. A rozsdaszokattan pusztulást okozott s a rendellenes időjárás nyomán tömegesen végzik a rontás munkáját egyéb növényi elleneségek is. Rosszul sikerült a lucerna első kaszálása. Attól lehet tartani, hogy az idei termés országos átlagban a közepesen is alul marad. Egyes vidékek inség elő néznek.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

32 éves ref. vall. jobb megjelenésű, erélyes, koránkelő józan, szorgalmas gazda, gazd. szakiskolát „jeles” sikerrel végzett, nagyobb gyakorlattal a gazdaság egyes üzletágain, több évi praxissal nagyobb uradalmakból jó eredménnyel, mint gazd. s-tiszt, ispán, kulcsár, stb. közbirtokon mint „önálló” gazd. vezető is menne, bármikor belépésre állást keres. Szives megkereséseket kér, Csombor Mihály g.-ispán. *Alsószilvás u. p. Hátszeg.* x. s.

— A MAGYAR —
JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
— (Jokai-u. 2. sz. I. emelet.) —

FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéses

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékeire és a megszavazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi tőrffiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

4 ALIAMI 22 ELŐREHŐZŐ NITZETÉSE

PEPE

PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK

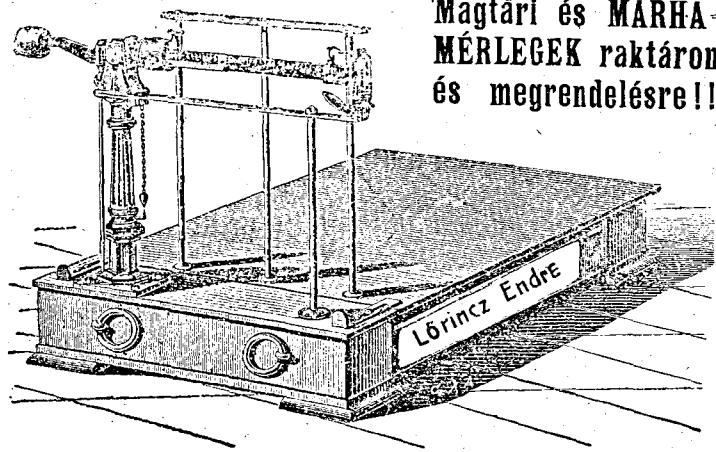
mázolástól teljesen készen vakolatra fára és vasra.
10re üdve 1001 sz.

LUZT EDE ÉS TÁRSA
FESTÉKGYÁRAK BUDAPEST, VII. ÖRNAGY-UTCA 4.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

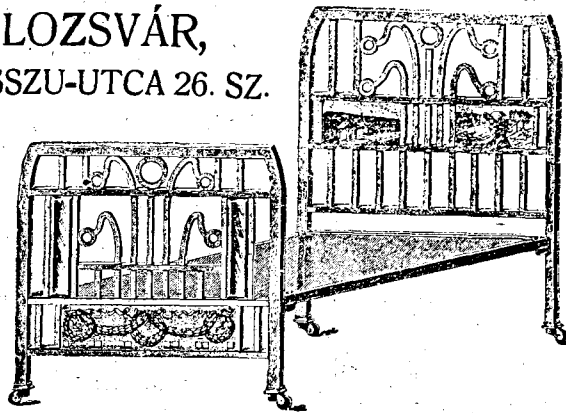
KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítések Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

Költségvetéseket és rajzokat kívánataira díjtalanul ad. Pontos időre szállítas! Szolid és versenyképes árak! Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK!

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a 32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám. Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet. Kérjen ajánlatot!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módozatok szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfeleslegetől, közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.— K
Tartalékok	3,357.603.— "
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett: tűzkárokból	10,740.000.— "
jégkárokból	5,042.000.— "
Biztosított érték tűzben 1912. évben	880,000.000.— "
jégben 1912. évben	63,000.000.— "
Életűzlet állománya	15,240.080.— "
A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a	

GONDVISELÉS: Országos Központi Segélyező Társulat

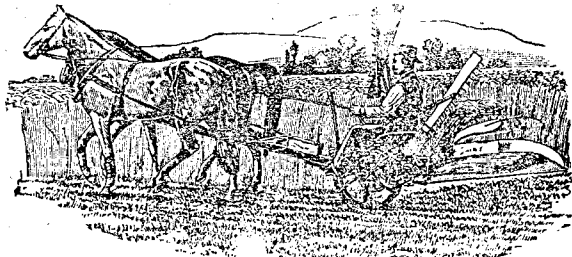
utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiházasítási (önállóítási) segélybiztosítások eszközöltnék. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működésük. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel, utca 20. sz. 2008

Magyarországi Nemzetközi

Aratógép Társaság

közismert legjobb és legerőteljesebb

Mc Cormick gyártmányu

Fűkaszáló gépei,

Acél szénaforgatói,

Acél szénagyűjtői,

„Sidedelivery“ gyűjtő és forgató gépei,

Acél lókapái,

Marokrakó és kéveköto aratógépei

— a legnagyobb kedvezmények mellett — megrendelhetők az

ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG
Kolozsvár

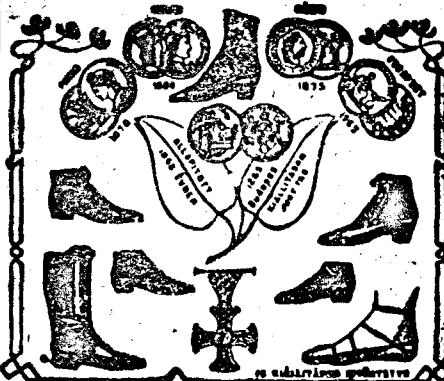
(Attila-utca 10. sz.) címen.

3110

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCA 3. SZ.

Fölhívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhelyében a legjobb anyagból és legújabb divatszerint készült közkezdveltségű **férfi és női cipőraktárára**

2019

Megrendelés után készít amerikai és francia, vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltnék. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

Hirdetés.

Léczfalván (Háromszék vármegye)

92 kat. hold birtok

kaszáló, szántó és lakóházzal hozzá tartozó mindennemű épületekkel, kerttel stb. 1915. év január hó 1-től egymásután következõ 9 évre

haszonbérbe adatik

Jelenleg a szántók zabbal vannak bevetve, a zab betakarítása után új bérlő a külsőséget munka alá veheti. Értekezhetni lehet Léczfalván lakó Kiss Sándor nyugd. tanítónál.

3116

Orpington

fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításán első díjjal díjazott

Orpington-törzstyukok eladó.

Erzsébet-út 13. szám.

Dr. Gróf Teleki Domokos úr ömértósága gernyeszegi magyar erdélyi többszörösen kiüntetett tenyészetéből eladó 8 db 2 éves tenyészképes erős csontozatu, szép küllemű, magyar-erdélyi fajta bika. Megkeresés esetén készséggel ad felvilágosítást: Gernyeszeg, Marostordamegye, posta, vasut, távirida, telefon állomás.

Az Intéző.

3103

300 drb elsőrendű javított racka berbécs és anyajuh eladó

Havasalji gazdaság Incsel, u. p. Nagykalota.

3114 b

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2769

Műtrágyát
Értékesítő
Szövetkezet

Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

A KOLOZSVARI
TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénztintézete.

Alaptőkéje 2.000,000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.
Váltóüzlete: Ugyanott.
Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.
Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

2004

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámítol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10—50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előlegét nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl. Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra. Árakra előleg ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva. Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

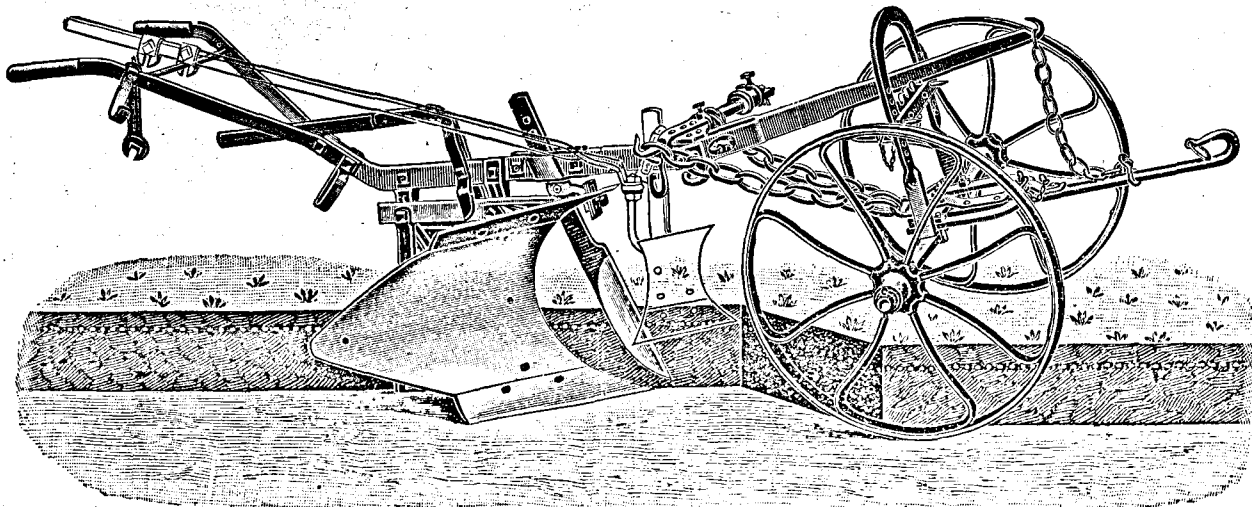

Az Eberhardt testvérek Ulmi ekegyárának
Vezérképvisellete

felhívja a t. földbirtokos urak figyelmét

3107

egy-, két- és háromvasú válóékeire,

melyek a Kolozsvárt 1913 szeptember havában megtartott kiállítson aranyéremmel lettek kitüntetve. Ezen ekék rendkívül könnyen járnak, könnyen kezelhetők, kiváló szerkezetűek, tökéletesen fordítanak és porhanyítanak.

Kizárólagos vezérképviselő Erdély részére:

Láng Keresztély, Erzsébetváros

Legyen figyelemmel a „Vadkan” védjegyre!

Legyen figyelemmel a „Vadkan” védjegyre!